

PACT EUROPEAN PENTRU SĂNĂTATE MINTALĂ ȘI BUNĂSTARE

Conferință la înalt nivel a Uniunii Europene
ÎMPREUNĂ PENTRU SĂNĂTATE MINTALĂ
ȘI BUNĂSTARE

Bruxelles, 12-13 iunie 2008

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008

PACT EUROPEAN PENTRU SĂNĂTATE MINTALĂ ȘI BUNĂSTARE

Noi, participanții la conferința europeană la nivel înalt „Împreună pentru sănătate mintală și bunăstare”, organizată la Bruxelles în 13 iunie 2008, recunoaștem importanța și valoarea sănătății mintale și a bunăstării pentru Uniunea Europeană, Statele Membre, factorii interesați și cetățeni.

I - RECUNOAȘTEM CĂ

- Sănătatea mintală este un drept al omului. Ea este indispensabilă pentru sănătatea, bunăstarea și calitatea vieții cetățenilor. Ea este favorabilă învățării, muncii și participării la viața societății.
- Nivelul sănătății mintale și al bunăstării populației reprezintă o resursă esențială pentru reușita Uniunii Europene ca economie și societate bazată pe cunoștințe. Reprezintă un factor important în realizarea obiectivelor strategiei de la Lisabona pentru creștere, piața muncii, coeziune socială și dezvoltare durabilă.
- Numărul cazurilor de tulburări mintale este în creștere în Uniunea Europeană. Astăzi, se estimează că aproape 50 milioane de cetățeni (aproximativ 11% din populație) suferă de tulburări mintale, bărbații și femeile dezvoltând și prezentând, după cum se știe, simptome diferite. Depresia constituie deja problema de sănătate cu prevalența cea mai mare în multe State Membre ale UE.
- Sinuciderea rămâne o cauză majoră de deces. În Uniunea Europeană se raportează aproximativ 58 000 sinucideri pe an, dintre care trei sferturi sunt comise de bărbați. Opt State Membre UE se află printre cele cincisprezece țări din lume având cea mai mare rată de sinucideri la bărbați.
- Tulburările mintale și sinuciderile provoacă suferințe enorme indivizilor, familiilor și comunităților, iar tulburările mintale reprezintă o cauză majoră de invaliditate. Ele constituie o povară pentru sistemele de sănătate, de protecție socială, economie și piața muncii, pe teritoriul UE.
- Inițierea unor acțiuni coordonate la nivelul UE poate ajuta Statele Membre să facă față acestor dificultăți în completarea măsurilor pe care Statele Membre le iau prin serviciile de îngrijiri medicale și sociale la nivel național. Aceste acțiuni ar consta în promovarea sănătății mintale și a bunăstării prin întărirea activităților preventive și a întrajutorării, și furnizării unui sprijin atât persoanelor care suferă de tulburări mintale, cât și familiilor lor.

II - INȚELEM CĂ

- Este nevoie de o voință politică fermă pentru ca sănătatea mintală și bunăstarea să devină priorități esențiale.
- Este nevoie de lansarea unei acțiuni la nivelul UE care să reunească responsabilii politici și partenerii implicați, mai ales în sectoarele justiției, educației și sănătății, al sectorului social ca și al organizațiilor societății civile.
- Persoanele care au avut probleme de sănătate mintală posedă o experiență prețioasă și de aceea, trebuie să poată juca un rol activ în elaborarea și punerea în practică a acțiunilor.
- Trebuie promovată sănătatea mintală și bunăstarea cetățenilor și a grupurilor socio-economice pentru toate categoriile de vârstă, de apartenență etnică sau sexuală, prin intervenții țintite care să ia în considerare diversitatea populației europene.
- Trebuie să îmbogățim baza de cunoștințe în materie de sănătate mintală prin colectarea de date privind sănătatea mintală a populației și efectuarea de cercetări asupra epidemiologiei, cauzelor, factorilor și implicațiilor calității sănătății mintale, precum și asupra posibilităților de intervenție și bunelor practici, atât în interiorul, cât și în exteriorul sectorului sanitar și social.

III - CHEMĂM LA ACȚIUNE ÎN CINCI DOMENII PRIORITARE

I - PREVENIREA DEPRESIEI ȘI A SINUCIDERII

Depresia este una din tulburările mintale cele mai frecvente și cele mai grave. Este un factor de risc important pentru comportamentul suicidar. În UE, la fiecare nouă minute o persoană moare ca urmare a sinuciderii. Se estimează că numărul tentativelor de suicid este de zece ori mai ridicat. Ratele raportate ale cazurilor de suicid diferă în Statele Membre.

Responsabilii politici și factorii interesați sunt invitați să întreprindă acțiuni de prevenire a sinuciderii și a depresiei care să includă următoarele :

- îmbunătățirea pregătirii personalului din sistemul de asigurare a sănătății și a principalilor responsabili cu sănătatea mintală din sectorul social;
- limitarea accesului la mijloacele care pot fi utilizate pentru comiterea suicidului;

- luarea de măsuri pentru creșterea conștientizării publice, a profesioniștilor din domeniul sănătății și din alte sectoare relevante pentru domeniul sănătății mintale;
- luarea de măsuri pentru reducerea factorilor de risc pentru suicid, precum consumul excesiv de alcool, toxicomania, excluderea socială, depresia și stresul;
- punerea la dispoziție a unor mecanisme de sprijin, cum ar fi asistența telefonică pentru persoanele care au încercat să se sinucidă și pentru cele care au fost afectate de sinuciderea unei persoane apropiate.

II - SĂNĂTATEA MENTALĂ ÎN RÂNDUL TINERILOR ȘI ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL

Bazele sănătății mintale sunt puse începând din primii ani de viață. Până la 50 % din tulburările mintale au debutul în cursul adolescenței. La 10% până la 20 % din tineri, pot fi identificate probleme de sănătate mintală, cu rate mai ridicate în rândul grupurilor populaționale dezavantajate.

Responsabilii politici și factorii implicați sunt invitați să întreprindă acțiuni de promovare a sănătății mintale la tineri și în sistemul educațional, incluzând următoarele:

- asigurarea unor mecanisme de intervenție rapidă la nivelul întregului sistem educațional;
- propunerea de programe care să întărească abilitățile parentale;
- promovarea pregătirii profesioniștilor implicați în sănătate, educație, organizațiile pentru tineret și alte sectoare relevante, în domeniul sănătății mintale și bunăstării;
- promovarea aspectelor socio-emoționale în activitățile curriculare și extra- curriculare, cât și în cultura școlară și preșcolară;
- programe de prevenire a abuzului, intimidării și a violenței împotriva tinerilor și a expunerii lor la excluderea socială;
- promovarea participării tinerilor la educație, cultură, sport și muncă.

III - SĂNĂTATEA MENTALĂ LA LOCURILE DE MUNCĂ

Munca este benefică pentru sănătatea fizică și mintală. Sănătatea mintală și bunăstarea la locul de muncă reprezintă o resursă esențială pentru productivitate și inovație în UE. Ritmul și natura muncii se schimbă, conducând la presiuni asupra sănătății mintale și a bunăstării. Sunt necesare măsuri pentru a lupta împotriva creșterii accentuate a absenteismului și a incapacității de muncă și pentru a utiliza potențialul nefolosit din cauza stresului și bolilor mintale, pentru îmbunătățirea productivității. Locul de muncă joacă un rol central în integrarea socială a persoanelor cu tulburări de sănătate mintală.

Responsabilii politici, partenerii sociali și factorii implicați sunt invitați să întreprindă acțiuni în domeniul sănătății mintale la locul de muncă și care să includă următoarele:

- îmbunătățirea organizării muncii, culturii organizaționale și a practicilor de leadership pentru a promova sănătatea mintală la locul de muncă, incluzând reconcilierea muncii și vieții de familie;
- implementarea de programe de sănătate mintală și bunăstare care să prevadă o evaluare a riscurilor și de programe de prevenție pentru situații care pot cauza efecte adverse asupra sănătății mintale a lucrătorilor (stres, comportament abuziv precum violența sau hărțuirea la locul de muncă, alcoolismul și toxicomania) și planuri de intervenție precoce la locurile de muncă;
- favorizarea măsurilor de recrutare, menținere, sau reabilitare și reîntoarcerea la muncă a persoanelor cu probleme sau tulburări de sănătate mintală.

IV - SĂNĂTATEA MENTALĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE

Populația UE îmbătrânește. Îmbătrânirea poate aduce cu ea anumiți factori de risc pentru sănătatea mintală și bunăstare, ca pierderea sprijinului social din partea familiilor și a prietenilor sau apariția unor maladii fizice care afectează sănătatea psihică sau neurodegenerative, ca maladia Alzheimer și alte forme de demență. Rata sinuciderilor este mai ridicată la persoanele vârstnice. Promovarea sănătății și a îmbătrânirii active constituie una din marile priorități el politicii UE în acest domeniu.

Responsabilii politici și factorii implicați sunt invitați să întreprindă acțiuni în domeniul sănătății mintale în ceea ce privește persoanele în vârstă, incluzând următoarele:

- promovarea participării active a persoanelor vârstnice la viața socială, inclusiv promovarea oportunităților participării acestora la activitățile fizice și educaționale;
- elaborarea unor condiții de pensionare flexibile care să permită persoanelor vârstnice să rămână o perioadă mai lungă în activitate, cu normă întreagă sau parțială de lucru;
- oferirea de măsuri pentru a promova sănătatea mintală și bunăstarea în rândul persoanelor vârstnice care primesc îngrijiri (medicale și/sau asistență socială), atât la domiciliu cât și în așezăminte instituționale;
- luarea de măsuri pentru sprijinul personalului de îngrijire.

V - COMBATEREA STIGMEI ȘI A EXCLUDERII SOCIALE

Stigma și excluderea socială, constituie atât factori de risc, cât și consecințe ale tulburărilor mintale, care pot să creeze bariere majore în cererea de ajutor și vindecare.

Responsabilii politici și factorii implicați sunt invitați să întreprindă acțiuni pentru a combate stigma și excluderea socială, incluzând următoarele:

- să sprijine campaniile și acțiunile anti-stigma, precum cele din mass-media, școli și la locul de muncă pentru a promova integrarea persoanelor cu tulburări mintale;
- organizarea serviciilor de sănătate mintală bine integrate cu cele sociale, plasarea individului în centrul preocupărilor în așa fel încât să se evite stigmatizarea și excluderea;
- încurajarea integrării sociale a persoanelor cu tulburări mintale prin facilitarea accesului acestora la locuri de muncă, specializări și programe adaptate de educație;
- implicarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală, a familiilor și personalului de îngrijire la elaborarea politicilor și în procesul de decizie din acest domeniu.

IV - LANSĂM PACTUL EUROPEAN PENTRU SĂNĂTATE MINTALĂ ȘI BUNĂSTARE

Pactul recunoaște că Statelor Membre le revine în mod esențial datoria de a acționa în acest domeniu, iar UE la rândul ei îi revine sarcina de a informa și difuza bunele practici, ca și de a stimula statele membre și factorii implicați de a lua măsuri și de a ajuta la rezolvarea problemelor comune și de a combate inegalitățile privind sănătatea.

Pactul se bazează pe acțiunile comunitare privind sănătatea mintală și bunăstarea rezultată în urma inițiativelor adoptate în ultimii ani în politica UE, pe angajamentele asumate de către miniștrii sănătății ai Statelor Membre în Declarația asupra sănătății mintale în Europa adoptată de Organizația Mondială a Sănătății în 2005, cât și pe un număr de texte internaționale, dintre care Convenția ONU privitoare la drepturile persoanelor cu handicap.

Pactul reunește instituțiile europene, Statele Membre, factorii implicați din diferitele sectoare, inclusiv persoanele expuse la excludere în virtutea tulburărilor mintale, cât și comunitatea științifică, pentru a sprijini și promova sănătatea mintală și bunăstarea. El reflectă voința acestora de a stabili un proces pe termen mai lung de schimburi, cooperare și coordonare asupra principalelor teme de interes.

Pactul are menirea de a permite o mai bună monitorizare a evoluției situației și măsurilor adoptate, atât în Statele Membre cât și la nivelul factorilor implicați. Punând accentul pe cele mai bune practici din Europa, pactul are menirea de a ajuta în formularea unor recomandări de a iniția acțiuni pentru realizarea de progrese în domeniile prioritare descrise mai sus.

V - ÎN CONSECINȚĂ, VĂ INVITĂM

- Ca Statele Membre, factorii și diferitele sectoare implicate și societatea civilă din UE, ca și organizațiile internaționale să adere la pactul european pentru sănătate mintală și bunăstare și să contribuie la punerea sa în practică;
- Comisia Europeană și Statele Membre, ca și organizațiile internaționale și factorii implicați:
  - să înființeze un mecanism de schimb de informații;
  - să cadă de acord asupra bunelor practici și factorilor de succes prin care politicile și acțiunea partenerilor în domeniile prioritare definite în pact să se finalizeze cu rezultate, și să pregătească recomandări și planuri de acțiune adecvate;
  - să comunice rezultatele acestor lucrări în cadrul unor conferințe organizate în următorii ani asupra domeniilor prioritare ale pactului;
- Comisia Europeană să prezinte în 2009 o propunere de recomandare a Consiliului asupra sănătății mintale și bunăstării;
- Președinția să informeze atât Parlamentul european și Consiliul de miniștri, cât și Comitetul european economic și social asupra rezultatelor prezentei conferințe.

